

Голові разової спеціалізованої вченої
ради державного некомерційного
підприємства “Державний університет
“Київський авіаційний інститут”,
доктору наук з державного управління,
професору, професору кафедри
публічного управління та
адміністрування Факультету економіки
та бізнес-адміністрування

ЛЕЛЕЧЕНКО Анжелі Павлівні

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри публічного управління та адміністрування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника ДЕГТЯРА Олега Андрійовича на дисертаційну роботу СЕРЕДИ Юрія Васильовича на тему: “Удосконалення механізмів державного управління дорожнім будівництвом в Україні”, подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі 28 “Публічне управління та адміністрування” за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”

1. Актуальність теми дослідження

Тема дисертаційного дослідження Юрія Васильовича Середи є надзвичайно актуальною з огляду на необхідність удосконалення існуючих механізмів державного управління дорожнім будівництвом України. Автомобільні дороги формують стратегічну основу транспортної системи України, а ефективність управління ними залежить не лише від обсягу фінансування, але й від якості нормативно-правового регулювання, структурованості організаційних моделей та чіткого розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади.

Особлива увага у дослідженні приділяється категоріальному апарату та класифікації механізмів державного управління, що забезпечує уніфікацію підходів та законодавчу визначеність. У роботі детально аналізуються організаційно-розпорядчі та нормативно-правові блоки, що дозволяє визначити ефективні моделі інституційного реформування, оптимізувати внутрішню

структуру органів управління та підвищити рівень координації між різними рівнями влади.

Актуальність теми зростає у контексті сучасних викликів, коли прозорість і контроль за реалізацією дорожніх проектів стають ключовими факторами економічної стійкості та довіри громадськості до державних інституцій. Дослідження також приділяє увагу антикорупційним ризикам, які виникають у процесі планування, фінансування та реалізації проектів дорожньої інфраструктури, та пропонує шляхи їх мінімізації через вдосконалення нормативно-правової бази та організаційних процедур.

Таким чином, дисертаційна робота Середи Ю.В. має високу практичну значимість, оскільки сприяє формуванню ефективної, прозорої та контрольованої системи державного управління дорожнім будівництвом, яка відповідає сучасним інституційним, правовим і соціально-економічним вимогам.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження узгоджується з основними державними програмами та стратегічними документами у сфері розвитку транспортної інфраструктури. Серед них – Національна транспортна стратегія України до 2030 року, Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування державного значення на 2018–2023 роки, а також концептуальні документи, що регламентують децентралізацію управління та посилення ролі територіальних громад. Робота логічно вкладається у загальну систему наукових досліджень у галузі публічного управління, що підтверджує її відповідність актуальним науковим і практичним потребам. Заслуговує на увагу участь автора в науково-дослідних роботах, зокрема у роботі Державного некомерційного підприємства “Державний університет “Київський авіаційний інститут” на тему “Теоретико-методологічні засади трансформації публічного управління в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення” (ДР № 0125U002024), в якому автором обґрунтовано та розроблено механізми державного управління дорожнім будівництвом в умовах післявоєнної відбудови.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційне дослідження Середи Юрія Васильовича відзначається високим рівнем наукової обґрунтованості. Робота має чітку логічну структуру, що включає вступ, три основні розділи та висновки, які безпосередньо відповідають визначеній меті та завданням дослідження.

Автор послідовно розкриває теоретико-методологічні засади нормативно-правового та організаційно-розпорядчого механізмів державного управління дорожнім будівництвом, зокрема:

- аналізує існуючий категорійно-понятійний апарат та надає пропозиції щодо його вдосконалення, водночас здійснюючи класифікацію механізмів, що дозволяє чітко визначити складові системи управління та узгодити термінологію на національному рівні;

- проводить комплексний аналіз організаційно-розпорядчого та нормативно-правового блоків, що забезпечує ефективний розподіл повноважень між центральними та місцевими органами влади, оптимізацію внутрішньої структури управлінських органів та підвищення рівня координації між ними;

- пропонує розробку моделей інституційного реформування, які враховують міжнародний досвід та специфіку українського законодавчого та організаційного середовища.

Для досягнення поставлених цілей у роботі використано широкий спектр наукових методів: системний аналіз, інституційний та структурно-функціональний підходи, компаративний аналіз зарубіжного досвіду, що дозволяє комплексно оцінити взаємодію між нормативно-правовим, організаційно-розпорядчим, фінансово-економічним, інформаційно-комунікаційним, технічно-інноваційним та контрольно-наглядним механізмами.

Таким чином, висновки та рекомендації дисертації ґрунтуються на глибокому теоретичному аналізі, емпіричних дослідженнях та комплексному порівнянні практик управління дорожньою інфраструктурою, що дозволяє автору обґрунтовано пропонувати шляхи удосконалення механізмів державного управління в Україні.

4. Наукова новизна та достовірність результатів

У роботі здобувачем отримано результати, які мають ознаки наукової новизни. Зокрема:

- уточнено категорійно-понятійний апарат у сфері механізмів державного управління дорожнім будівництвом;

- удосконалено змістове наповнення, структурну організацію та функціональні характеристики механізмів державного управління дорожнім будівництвом шляхом систематизації їх складових із урахуванням сучасних викликів інфраструктурного розвитку; виокремленням взаємозв'язків між інституційними, нормативно-правовими, фінансово-економічними та інформаційно-аналітичними компонентами управлінського процесу; обґрунтуванням моделей інтеграції європейських управлінських практик у національну систему державного управління дорожнім будівництвом, а також формуванням авторського бачення функціонального призначення механізмів управління як засобу забезпечення ефективності реалізації державної політики у сфері транспортної інфраструктури.

- розроблено структурно-функціональну модель комплексного механізму державного управління дорожнім будівництвом, що ґрунтується на принципах системності, функціональної та інституційної детермінованості, внутрішньої і зовнішньої транспарентності з виокремленням нормативно-правового, організаційно-розпорядчого, фінансово-економічного, інформаційно-комунікаційного, контрольно-наглядного та технічно-інноваційного блоків, висвітленням їх інтегральної взаємодії для досягнення узгоджених цілей усіх груп

потенційних суб'єктів дорожнього будівництва, систематичного пошуку і запровадження на практиці ефективних інструментів у цій сфері з урахуванням міжсекторальних зв'язків;

- обґрунтовано доцільність удосконалення організаційно-розпорядчого механізму шляхом реформування організаційної структури управління і повноважень у вказаній сфері на державному і місцевому рівнях та посилення ролі їх спільних інститутів співпраці; покращення кадрового забезпечення цієї сфери, зміцнення внутрішньо- і зовнішньо-комунікативних зв'язків.

5. Практичне значення отриманих результатів

Практична значущість дисертації Юрія Васильовича Середи полягає у широких можливостях застосування розроблених пропозицій у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Особлива цінність роботи полягає у комплексному підході до нормативно-правового та організаційно-розпорядчого механізмів державного управління дорожнім будівництвом, що охоплює:

- вдосконалення організаційної структури управління дорожнім будівництвом через чітке визначення ролей, обов'язків та функцій окремих органів влади на різних рівнях, а також раціоналізацію існуючої структури органів державного управління;

- уточнення компетенцій і повноважень центральних та місцевих органів влади, що сприяє підвищенню ефективності взаємодії та мінімізації дублювання функцій;

- формування ефективних механізмів контролю та моніторингу реалізації інфраструктурних проєктів, включаючи використання цифрових технологій (E-ROAD, цифрові двійники, відкриті дані) для забезпечення прозорості, оперативного доступу до інформації та громадського контролю;

- розробку антикорупційних інструментів та процедур, що дозволяють ідентифікувати та мінімізувати ризики неефективного або корупційного використання ресурсів у дорожньому будівництві;

- уніфікацію підходів через категорійний апарат та класифікацію механізмів державного управління, що забезпечує єдине розуміння і термінологічну визначеність при плануванні, реалізації та оцінці дорожніх проєктів;

- вдосконалення нормативно-правового забезпечення, яке спрямоване на підвищення юридичної визначеності, прозорості процедур та ефективності управлінських рішень.

Запропоновані автором рекомендації спрямовані на підвищення відкритості та підзвітності управлінських процесів, що відповідає європейським принципам належного врядування та сучасним стандартам сталого розвитку транспортної інфраструктури. Практичне застосування результатів дисертації дозволяє забезпечити ефективне інституційне реформування, оптимізацію ресурсів і підвищення соціально-економічного ефекту від реалізації дорожніх проєктів.

6. Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертації здобули належне відображення в опублікованих працях автора. За темою дослідження Середою Ю.В. підготовлено шість статей у фахових наукових виданнях України та шість тез конференцій, що відповідає вимогам МОН України щодо апробації результатів дисертаційних досліджень. У публікаціях послідовно розкрито сутність і зміст механізмів державного управління дорожнім будівництвом, приділено увагу уточненню категорійно-понятійного апарату та обґрунтуванню авторських підходів до класифікації механізмів. Значна увага присвячена аналізу організаційно-розпорядчого та нормативно-правового механізмів, розглянуто питання розподілу компетенцій між органами державної влади та місцевого самоврядування, визначено проблеми функціонування інституційного середовища.

У низці праць дисертант запропонував авторське бачення щодо вдосконалення організаційної структури управління дорожнім господарством, підвищення прозорості діяльності відповідальних органів та внесення змін до чинних нормативно-правових актів. Особливо цінним є відображення в публікаціях інституційних аспектів інтеграції європейських практик управління інфраструктурними проєктами до українського контексту.

Такий обсяг і зміст наукових публікацій підтверджує системність і завершеність наукових пошуків здобувача, демонструє його здатність до послідовного і цілісного представлення результатів дослідження, а також забезпечує належний рівень апробації й наукової комунікації отриманих результатів.

7. Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз анотації дисертаційної роботи засвідчує її повну відповідність змісту основного тексту. У ній відображено логіку та структуру дослідження, чітко простежується послідовність розділів і підрозділів, що забезпечує коректне відтворення логіки наукового пошуку здобувача. В анотації належно розкрито мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслено використані методи, висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення отриманих результатів.

Особливістю є те, що в анотації гармонійно поєднано як теоретико-методологічні положення, так і прикладні аспекти, що дозволяє створити цілісне уявлення про основні результати дисертації. У тексті коректно відображено узагальнення висновків за основними розділами та підрозділами, що підтверджує їх ідентичність основним положенням дослідження. Відзначається відповідність структури анотації вимогам МОН України щодо оформлення дисертаційних робіт.

Таким чином, анотація є не лише змістовним і точним відображенням дисертації, а й демонструє здатність здобувача стисло та аргументовано презентувати результати своєї наукової праці, що підтверджує цілісність і завершеність проведеного дослідження.

8. Зауваження та дискусійні моменти

Разом із позитивною оцінкою дисертаційного дослідження, необхідно відзначити й деякі дискусійні аспекти, що потребують подальшого опрацювання.

1. З огляду на аспекти повноти та глибини аналізу, представленого у дисертаційній роботі, доцільним видається розширити дослідження механізмів контролю та підзвітності органів, відповідальних за реалізацію інфраструктурних проектів. Особливу увагу варто приділити оцінці потенційних корупційних ризиків, які можуть виникати у процесі планування, фінансування та виконання таких проектів. Такий підхід дозволить не лише посилити аналітичну складову дослідження, а й сприятиме формуванню практичних рекомендацій щодо підвищення прозорості та ефективності управління інфраструктурними ініціативами.

2. У підрозділі 2.1 дисертант здійснив аналіз чинного стану організаційно-розпорядчого механізму. Водночас, на нашу думку, цей аналіз варто було б доповнити системою принципів та критеріїв, які можуть бути основою для обґрунтованого розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади. Такий підхід має враховувати сучасну практику децентралізації, що дозволить забезпечити ефективне управління, уникнути дублювання функцій, а також посилити інституційну спроможність територіальних громад у контексті реалізації публічної політики.

3. У контексті використання міжнародного досвіду дисертант ґрунтовно аналізує моделі Німеччини, Польщі, Великої Британії, Франції та США, однак недостатньо уваги приділено прикладам країн із подібними до України умовами економічного розвитку та трансформації інституційної системи, що може підвищити адаптивність та практичну релевантність рекомендацій, сформованих на основі міжнародних моделей реалізації реформ.

4. Наприкінці кожного розділу дисертації доцільно наводити перелік наукових праць автора, у яких відображено результати досліджень, викладених у відповідному розділі. Це сприятиме прозорості наукової аргументації, підтвердженню авторського внеску та відповідності положень дисертації опублікованим матеріалам.

Вважаємо, що зазначені зауваження мають уточнювальний характер і можуть бути враховані автором у процесі подальших наукових досліджень у межах обраного напрямку.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Середи Юрія Васильовича “Удосконалення механізмів державного управління дорожнім будівництвом в Україні” є самостійним і завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати.

Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”, а також вимогам: п. 6–9 Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами), а також наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року "Про затвердження вимог до оформлення дисертації" (із змінами).

Враховуючи зазначене, автор дисертації – Серeda Юрій Васильович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань 28 "Публічне управління та адміністрування" за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного управління
та адміністрування
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

 О.А. ДЕТЬЯР

